

Kunstnerisk undring i KI-tider

Kan kunstig intelligens lage like gode bilder som dem Mikkell McAlinden viser i Galleri K?

KUNST

Mikkell McAlinden

«Riptide»
Galleri K, Oslo
Til 1. november

Mikkell McAlinden fremstår som «kjerringa mot strømmen». Nei da, han er ikke kjønnsforvirret, men ordheltet er betegnende for en kunstner som nekter å følge tidens store trend. Han har vært en (norsk) pioner i å ta i bruk billedmanipulerende programmer som Photoshop, men når det kommer til kunstig intelligens (KI) nekter han å bli med på kjøret. Han insisterer fortsatt på manuell/analog fototeknikk og «gameldags» databehandling. Burde ikke han, om noen, greie å utnytte KI til fulle?

«Riptide» er Mikkell McAlindens tiende utstilling i Galleri K siden 1999. Utstillingen viser ni nye bilder i stort format, med motiver utelukkende hentet fra naturen. Tidligere har mennesker hatt en sentral plass i bildene hans, som i de legendariske bildene av fire stykker som spiller kort, der kortene er fanget idet de kastes gjennom luften. Etter hvert har naturen inntatt en stadig større plass i bildene hans. I «Riptide» skimtes ett eneste spor av mennesker: antydningen av en husrekke øverst i tittelbildet. Størrelsene er også viktig. Det største, «Skvaller», er tre meter bredt. To andre er over to meter høye. Resultatet er at du opplever fotografiene med kroppen.

Kunstneren fremstår i stigende grad som en romantiker. Motivene kan være dramatiske med store kontraster, som skybildet «Haven» (de fleste titlene er på engelsk), men de er like gjerne stillferdige og idylliske, som i «After Witching». Dette inntrykket får ikke stå uimotsagt. For bildenes fremste kjennetegn ligger i det at det ofte, for ikke å si alltid, er noe som forstyrrer din opplevelse av bildene. Det kan være ulogiske forandringer i skarphet, som i «Gadd» der deler av barken er både skarpt og uskarpt gjengitt i samme plan. Eller det er merkelige perspektivforkyninger, som i «Riptide» der du – i et flatt bilde – ser ned på vannflaten i bunnen av bildet og opp på grenene og husrekken i toppen.

Alt dette oppnår Mikkell McAlinden ved å flytte kameraet foran det han vil fange og gjøre et stort antall eksponeringer av motivets mange deler. Fotograferingen foregår med et analogt storformatskamera. Det innebærer at filmene må skannes før han kan sy sammen det ferdige, digitale bildet i datamaskinen. Denne teknikken gir ham en unik mulighet til å kontrollere bildenes detaljer og sette dem sammen til motiver som tar utgangspunkt i virkeligheten, men aldri er helt til å stole på. Den usikkerheten bildene injiserer i betrakterens sinn, er samtidig en påminnelse om den eviglange diskusjonen om fotografiets forhold til (gjengivelsen av) virkeligheten. I fotografiets barndom ble det sett på som et sannhetsvitne fordi fotografiet gjenga det



Mikkell McAlinden overbeviser med utstillingen i Galleri K. Trestammen i «Gadd» minner om August Cappelen og Lars Hertervigs malerier fra norsk urskog. Foto: Øystein Thorvaldsen/Galleri K



Vannmotivet i «After Witching» minner om Fleskum-malernes romantiske gjengivelse av naturen.

Foto: Øystein Thorvaldsen/Galleri K



Naturmotiver dominerer i Mikkell McAlindens nyeste fotografier. De eneste sporene av menneskelig aktivitet finner du øverst i «Riptide».

Foto: Mikkell McAlinden

som befant seg foran objektivet. Denne oppfatningen henger fortsatt igjen, selv om vi for lengst har lært om den subjektive fotografiens muligheter for å manipulere fotografiet.

Det er heller ingen ulempe at bildene også, som Audun Eckhoff påpeker i katalogteksten, refererer til en rekke kjente motiver fra norsk og internasjonal kunsthistorie. Vannmotivet i «After Witching» har, for eksempel, mye til felles med Fleskum-malernes romantiske gjengivelse av naturen, mens den værutsatte trestammen i «Gadd» minner om August Cappelen og Lars Hertervigs malerier fra norsk urskog. Skybildet «Haven» får meg til å tenke på fotografen Tom Sandbergs dramatiske skyformasjoner i sort-hvitt – selv om McAlinden tilfører noe eget. Bildet åpner også for de lange linjene i norsk kunsthistorie, i og med at motivet er sammenlignbart med J.C. Dahls malte skystudier fra begynnelsen av 1800-tallet.

Det er interessant å se på de lange linjene Mikkell McAlindens utstilling peker på. Hans bruk av digital manipulasjon er bare ett av mange trinn i kunsthis-

toriens tekniske utvikling. Det neste trinnet heter KI. Det bringer oss tilbake til det innledende spørsmålet, om kunstig intelligens kunne laget like gode bilder som dem Mikkell McAlinden viser i Galleri K? Jeg vet ikke, men jeg antar at svaret er ja, at det er fullt mulig. Men Mikkell McAlinden vil ikke ta i bruk dette verktøyet. Jeg ringte ham for å høre hvorfor? Da svarte han at KI ikke kan skape undring.

Det er her vi kommer inn til kjernen i KI-debatten. KI er en språkmodell der konstruksjonen av bilder foregår via tekstlige kommandoer. Billedbehandlingen i KI bygger på lesingen av enorme mengder visuelle kilder som er oversatt til datakoder. Hvis du skal skape bilder på Mikkell McAlindens nivå, må du skrive veldig lange og detaljerte kommandoer. Du vil antagelig bruke minst like lang tid på det som han bruker i felten og foran datamaskinen. Og hva er vitsen da?

Saken stiller seg annerledes hvis fotografen forer KI-modellen med sine egne bilder, og bruker KI til billedbehandling istedenfor Photoshop. Ulempen er at det

fortsatt er snakk om tekstkommandoer. Og for en «ekte billedkunstner» av den gamle skolen er tekst et fremmedelement. Det er annerledes med nyutdannede kunstnere.

De siste tiårene har tekstproduksjon og teoretiske tilnærminger blitt en sentral del av akademiutdannelsen. Unge kunstnere som er vant til å forholde seg til tekst vil lettere kunne bruke KI. Det skal bli interessant å se om innføringen av KI blir et vannskille? Eller om det bare er enda et verktøy for å skape kunst. Det viktigste Mikkell McAlindens utstilling viser, er at interessante bilder – kunst – skapes av individer med en spesiell bevissthet. Hvis du ikke har det, er det ingen hjelp i å beherske KI.

LARS ELTON

Kunstkritiker

KUNST

lars@elton.no



